

8 sep 1906   Eerste uitvoering van de *Hymne voor viool en orkest* in het Kurhaus te Scheveningen door Annie de Jong met het Berlijnsch Philharmonisch Orkest onder leiding van August Scharrer.

De Nieuwe Courant (H.R. [= Herman Rutters]), 9 september 1906:

Een compositie van onzen eminenten landgenoot Alphons Diepenbrock, ingeleid door onze stadgenoot Annie de Jong – dat is wel een gebeurtenis om er een extra-slippertje naar het Kurhaus voor over te hebben. En velen hadden er blijkbaar ook zoo over gedacht, want de Kurzaal was goed bezet, beter dan gisteravond. — Mej. De Jong verdient erkentelijkheid voor deze introductie, want Diepenbrock's *Hymne* voor viool met orkestbegeleiding is een mooie, diepgevoelde en diepgedachte muzikale uiting, breed van conceptie, machtig van uitwerking. Het ontstaan dateert van 1898, en 't kan slechts verwondering wekken, dat dit werk 8 jaar lang op een uitvoering heeft moeten wachten. De componist zingt gansch zijn innerlijk uit in dezen *Hymnus*, hij geeft uiting aan een rijk genuanceerd stuk gemoedsleven, nu eens frisch en krachtig, dan weer zacht en teeder. Eén logische gedachtengang verbindt alles echter tot een volkomen “einheitlich” geheel en het zou, dunkt mij, mogelijk zijn, na herhaald hooren, zoodat men dit werk geheel in zich opgenomen heeft, den interessanten psychologischen draad bloot te leggen. Doch juist deze diepe gedachtengang, waarvan de *Hymne* als uiting mag beschouwd worden, maakt een onmiddellijk spontaan voelen zeer moeilijk en het verlangen naar een herhaling grooter. Laten wij hopen, dat onze violisten aan dat verlangen gehoor zullen geven. Het werk is volkomen voor viool gedacht en zeer dankbaar geschreven. — Voor de soliste of den solist heeft de vertolking ook zijn eigenaardige moeilijkheden. Het in zichzelfgekeerde karakter ervan, het totaal gemis aan uiterlijkheden, waarmee het publiek zoo licht “gepakt” wordt, de noodzakelijkheid, dat de uitvoerende zich met den geest van het werk moet vereenzelvigen, maakt een goede vertolking te moeilijker, naarmate “het” gedachte dieper ligt. Voor een serieuzen artist is dat alles dunkt mij des te aantrekkelijker. Mej. De Jong heeft de volstrekt niet gemakkelijke taak, welke de componist der soliste oplegde, aangedurfd en vervuld op een wijze, waarmee de schepper vrede kan hebben. Zij zal, naar mijn gevoelen, zich in de *Hymne* nog wel dieper moeten denken, om door haar vertolking de psyche van het werk tot volkomen uiting te brengen en, technisch gesproken, zich moeten toeleggen op een bredere, meer zangrijke toonontwikkeling, om het zuiver muzikale behoorlijk tot zijn recht te laten komen, zoo de hoorder, wanneer hij zich met de intenties van Diepenbrock meer vertrouwd heeft gemaakt, het evenwicht wil gevoelen tusschen productie en reproductie, doch dat zijn détails, die bij een herhaling ter sprake kunnen komen. Eerst wanneer de beoordeelaar het met zichzelf eens is over het werk zelf, kan hij zich van de waarde der vertolking rekenschap geven. — Technisch had mej. De Jong het werk behoorlijk in haar macht; alles klonk zuiver en duidelijk; ook haar streek heeft gewonnen; minder ruw en nobeler dan voorheen. Slechts haar spel op de G-snaar laat aan sonoriteit te wenschen, de tonen klonken soms dun en scherp. Het kan wellicht ook een zwak van het instrument zijn. — Het publiek toonde zich dankbaar; die dank gold, naar ik geloof, in de eerste plaats der soliste. Daarom vraag ik ook met te meer aandrang een uitvoering van het werk in het seizoen, dat thans voor de deur staat. — Mej. De Jong ontving een prachtig bloemstuk met de nationale kleuren.

Het Vaderland (W.), 9 september 1906:

Diepenbrock's *Hymne voor viool en orkest* is zangrijk en goed geschreven. Zijn bewerking van het orkest maakt daarvan echter meer een symphonisch stuk met obligaat-viool, dan een solo met begeleiding. Zonder nu juist tot een concert van Mendelssohn te behoeven te gaan, is de viool-literatuur rijk

genoeg. In ieder geval mag men mej. De Jong dankbaar zijn, ons Diepenbrock's werk te hebben doen kennen. Wij vereenigen ons met den bijval, waaraan het haar niet ontbroken heeft, – zij werd beide keeren van haar optreden teruggeroepen, tot driemaal toe, en ontving een schoone corbeille – wenschen haar warm een “Excelsior” toe!

Haagsche Courant ([H.F. Völlmar]), 9 september 1906:

De lokspijs was een vioolsolo, gespeeld door mejuffrouw Annie de Jong, *Hymne* geheeten en gecomponeerd door Alphons Diepenbrock, dat slechts eenmaal als manuscript door een Belgischen violist te Brussel ('t kan ook Luik geweest zijn) gespeeld was, eerst nu zoowat acht jaren na het ontstaan gedrukt werd en dus om zoo te zeggen door mej. de Jong, zooals de Franschen dat noemen “gecreëerd” werd. Het pleit voor de artistieke beginselen van onze stadgenoot, dat zij haar succes eenigszins in de weegschaal legde voor een werk – zij kon 't vooraf weten – dat niet dadelijk ingang zou vinden bij het publiek. — Na haar daarvoor geprezen te hebben zij in 't kort vermeld dat D's *Hymne voor viool en orkest* een nogal zeer ingewikkeld, in breeden stijl bedoelde compositie is. De hoofd- en nevenmelodiën vloeien onophoudelijk door, meestal op en tegen elkander in werkende, waardoor het geheel niet bevattelijk wordt. Eigenlijke harmonische rustpunten zijn er al evenmin in als duidelijk voelbare formalistische afscheidingen; beide zoo weldoende factoren worden door zg. “bedrieglijke sluitingen” (Trugschlüsse) als 't ware voorkomen, de harmoniën meedoogenloos voortstuwende en niet tot rust latende komen. Daarbij gevoegd de niets ontziende chromatiek, de gewilde zelfstandigheid der stemmen, die ook rhythmisch in duolen en triolen elkaar in 't vaarwater zitten, en de uit dat alles voortkomende volheid der samenklanken, maken het veelal onmogelijk om de melodische lijnen behoorlijk te kunnen volgen. — In een paar woorden gezegd is de indruk geweest, dat dit muziekstuk, na er grondig in doorgedrongen te zijn, zal blijken te zijn een interessante proeve van componeerkunde, maar of het ooit de aantrekkelijkheid zal kunnen verkrijgen, die bv. het later voorgedragen *Adagio* van Mozart (uit het concert in G-dur) (een vergelijking van deze beide werken gaat natuurlijk slechts ten deele op) durf ik niet met eenige zekerheid voorspellen. Misschien zal mej. de Jong het een volgende keer ook wat minder vlug nemen, waardoor het hymne-achtige meer op de voorgrond kan treden, en waardoor de vele terughoudingen en versnellingen, die door het pathetische karakter bedongen worden, de onrust eenigszins zullen kunnen bezweren.

De Avondpost (niet gesigneerd), 9 september 1906:

Zaterdag nu trad onze stadgenoot de violiste Annie de Jong als soliste op. Haar hoofdnummer bestond uit een *Hymne voor viool en orkest* van onzen te Amsterdam wonenden landgenoot Dh. Alphons Diepenbrock. Het is bekend dat deze componist de moderne richting is toegedaan, en nog al van een dik stemmenweefsel houdt. Viotta voerde zijn *Te Deum* met de Wagner zangvereniging alhier verleden jaar uit, welk voorbeeld ook door de Haagsche Toonkunst afdeeling in het a.s. seizoen wordt gevolgd. Wat nu de door Annie de Jong gespeelde *Hymne* betreft, (naar ik hoor werd zij reeds in 1898 gecomponeerd) stelt deze compositie zeer hooge eischen. Het melodisch element is geweven in een net van zeer moderne harmoniek, zoo, dat den hoorder bij een eerste kennismaking, (het was de eerste uitvoering van dit werk) zelfs, al is hij met een buitengewoon muzikaal gehoor begaafd, niet mogelijk is een bepaald oordeel hierover te vellen. Een belangrijk werk is het zeer zeker, maar een bepaalde vioolsolo met orkest kan ik deze *Hymne* niet noemen, doch eerder een compositie voor orkest met viool obligaata. — Annie de Jong bood het moeilijke werk, met zijn zonderlinge harmonische combinaties voortreffelijk het hoofd en gaf bewijzen van zich degelijk in het werk te hebben ingedacht. Eigenlijk was het ons vreemd in deze compositie, dat de componist, na alle mogelijke toonsoorten te zijn doorloopen, weer in zijn aanvangstoonard (*Es groot*) terug keerde. Maar een afwijking in deze

richting zou dan ook wel wat al te modern worden. — Na de wedergave van dit veel eischende opus, werd de soliste met een mooie bloemmand vereerd en moest tweemaal terug komen om te buigen onder luid en welverdiend applaus.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([H. F. Völlmar]), 9 september 1906:

Moderne componisten trachten het melodische element in hunne werken door ingewikkelde harmoniën, nimmer rustende modulaties en opeenhooping van chromatische hulptonen belangrijk te maken. De daardoor ontstaande scherpe dissonantiën, door rhythmische verscheidenheid in het dikwijls zeer dikke stemmenweefsel niet dadelijk te vatten complicaties, maken die werken voor den uitvoerder zeer moeilijk en voor den zelfs met den polyphonen schrijfrant vertrouwden hoorder bijna niet te volgen. Zoo is het ook met de *Hymne voor viool en orkest* van Diepenbrock, waaraan eene mooie hoofdgedachte ten grondslag ligt, die wel is waar herhaaldelijk weerkeert, maar door het vele bijwerk te dikwerf als onderdrukt wordt en de aanvankelijk opgewekte verwachting althans bij een eerste aanhooren na kennismaking met de klavierpartituur niet volkomen bevredigt. — Mejuffrouw de Jong had zich klaarblijkelijk veel moeite getroost om het ingewikkelde werk naar behooren in zich op te nemen; haar toon is voorzekerforsch genoeg om boven het volle orkestrale figurenwerk uit te komen, en zij heeft een meer dan voldoende techniek om de, vooral wat intonatie aangaat, veel eischende vioolpartij het hoofd te bieden. Niet ongemotiveerd schijnt evenwel de opmerking, dat eene met het voorgeschreven *maestoso* meer rekening houdende opvatting haar taak dankbaarder had gemaakt. Haar poging om het in alle geval belangrijke werk, dat reeds in 1898 gecomponeerd werd en eerst kortelings bij Noske in Middelburg in druk verscheen, bekend te maken, verdient gewaardeerd te worden.

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 9 september 1906:

Diepenbrock's *Hymne voor viool en orkest*, voor 'n achttal jaren gecomponeerd en het vorig jaar in 'n zetting voor viool met piano uitgegeven (Noske, Middelburg), is gisteravond voor 't eerst in 't openbaar gespeeld, te Scheveningen. Hoewel de zaal van het gebouw verstrooiing en vermaak niet de geschikte omgeving voor deze muziek, die concentratie onzer aandacht vraagt, heeten mag, heeft ze toch indruk gemaakt, dank zij der voordracht der uitnemende violiste *Annie de Jong*. De toewijding, waarvan haar spel blijk gaf, moet warm geprezen. De mooie hoofdgedachte heeft zij werkelijk ons in 't hart gezongen: aan den adel in het karakter der hymne-melodie herkent men Diepenbrock! Wel had ik het “*Allegro maestoso*” rustiger, en de tegenstelling van de droomerig-teere tot de hartstochtelijker gedeelten duidelijker sprekend verwacht. De schrijfwijz, op de orkestpartij toegepast, schijnt de duidelijkheid niet te bevorderen. Misschien worden hierin door den componist nog wijzigingen gebracht: de orkest-partie is nog handschrift. Er waren oogenblikken, waarin de viool-stem, in strijd met de oorspronkelijke bedoeling, machteloos bleek naast de veelstemmigheid van het orkest, en dus eenvoudig zweeg. Niettemin heeft de *Hymne*, in hare boeiende bewerking, indruk gemaakt, zooals ik zeide.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 15 september 1906:

Afzonderlijk zij nog vermeld dat zij [Annie de Jong] zich door de keuze van Diepenbrock's *Hymne voor viool en orkest* de sympathie van elken kunstenaar heeft verworven. Het in absolute artistieke vrijheid ontstane werk is opnieuw een getuigenis van de buitengewone gaven van intens muzikaal gevoel en groot verstand in alles wat noodig is om dat voor anderen waarneembaar te maken. Hierdoor is het geenszins iets om er bij de groote menigte dadelijk eer mee in te leggen. Zoo veel te meer achting verdient mej. de Jong voor haar mooi bedoelen om het desalniettemin de bekendheid te verschaffen waarop het onverdeeld aanspraak maakt, en die vroeger of later de kunstbeoefening toch ten goede komen moet.

Weekblad voor Muziek (Frans L. Vink), 22 september 1906:

Door het optreden van onze stadgenoot, Annie de Jong, en haar interpretatie van Diepenbrock's *Hymne* is het Kurhaus-concert op 8 sept., dat met de geestige *Marche militaire* uit de *Suite algérienne* van Saint-Saëns aanving en met Dvorák's *Slavischer Tanz* in As dur sloot, een zeer belangrijke avond geweest. — Het publiek was in groote getale opgekomen en dat heeft de Kurhaus-directie voor een groot deel te danken aan de eminente vertolkster van Diepenbrock's *Hymne*. De componist, die mede aanwezig was, kan tevreden zijn met de belangstelling, zijn compositie getoond, want velen waren tegenwoordig om Annie de Jong's introductie van dit werk bij te wonen. En met erkentelijkheid jegens haar, die het initiatief nam, en met groote tevredenheid over de wijze, waarop soliste en orkest deze eerste auditie gaven, zal de componist met genoegen aan dezen avond terug denken. — De *Hymne*, welke Diepenbrock in 1898 componeerde en aan zijn vriend Louis Zimmermann opdroeg, werd hier voor het eerst met orkest gespeeld. — In het geheele werk vervult het orkest een groote rol; èn de doorwerking der motieven èn de behandeling van het orkestmateriaal doen ons bijna besluiten te gelooven, dat het een orkestwerk met obligaato-vioolpartij is. Hoewel niet kan verzwegen worden, dat er vele thematische herhalingen in het werk voorkomen, waardoor het ons wat gerekt, te veel uitgesponnen toeschijnt, is de compositie toch diep-doordacht, origineel van structuur en hoogverheven van stemming. — Zooals Annie de Jong het speelde, door het orkest op uitmuntende en (voor zoover mogelijk) bescheiden wijze begeleid, moest het enormen indruk maken. En dat deed het. Annie de Jong is dan ook inderdaad een violiste van den eersten rang. Zij beschikt over twee benijdenswaardige eigenschappen, n.l.: groote, krachtige toon en muzikale, warme voordracht. Haar opvatting is vaak heroïsch. Kern-gezond klinkt haar g-snaar en op alle overige snaren harer mooie viool klinkt de toon steeds even krachtig, levendig, sympathiek. Bewonder ik de veerkracht van haar streek, ik mag niet nalaten te wenschen, dat zij haar soms ietwat te sterk vibrato een weinig matige. Wat ik dien avond ook betreurde, was, dat, hetzij onwillekeurig, hetzij, zooals meerdere solo-violisten plegen te prefereeren, opzettelijk, de viool een weinig te hoog stemde.

Signale für die musikalische Welt (niet gesigneerd), oktober 1906:

Ferner wirkten bei den letzten Konzerten mit: der bedeutende Violinist Fritz Kreisler, der das Brahms'sche Konzert und Tartini's Teufelstriller hervorragend spielte, und unsere Mitbürgerin, die Violinistin Annie de Jong, die uns zum erstenmal eine *Hymne* des niederländischen Komponisten Alphons Diepenbrock für Violine und Orchester hören liess, der in letzter Zeit in Holland viel von sich reden machte. Diese durchgeackerte, mühevoll Komposition, bei der der melodische Gedanke in einer Flut von Modulationen und Harmonien versinkt, mit jener mystischen Färbung, die Diepenbrock's Kompositionen eigen ist, und ihrer allzu aufdringlichen Instrumentierung wurde trotz der meisterhaften Wiedergabe durch Fräulein de Jong von der Mehrzahl des Publikums kühl aufgenommen und fand nur bei einer verschwindenden Minderheit von Enthusiasten Anklang.

14 apr 1910 Diepenbrock treedt op als gastdirigent op het abonnementsconcert. Het programma vermeldt voor de pauze de Vierde Symfonie van Mahler, na de pauze composities van Diepenbrock, en wel *Lied der Spinnerin* en *Der Abend* (eerste uitvoering), gezongen door Aaltje Noordewier-Reddingius, de *Hymne voor viool en orkest*, gespeeld door Julius Thornberg en de *Hymne an die Nacht* "Gehoben ist der Stein" voor sopraan (soliste Aaltje Noordewier-Reddingius).

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 15 april 1910:

De heer Diepenbrock was gisteravond de dirigent. [...] Mevrouw Noordewier en het orkest met zijn dirigent oogstten na de symphonie aller dank, maar de tweede helft van den avond bracht een groot en warm succes aan Diepenbrock, den toondichter: als componist van kleinere liederen, de *Hymne voor viool* en een der beide groote *Hymnen an die Nacht* ("Gehoben ist der Stein") (Novalis); Brentano's *Lied der Spinnerin*, in de uiterst fijne en stemmingsvolle orkestratie, werd gevolgd door een ander lied van Brentano, *Der Abend*, waarin eveneens de suggestieve kracht der zelfstandige instrumentale stemmen naast den zang den indruk niet weinig verhoogde. *De Hymne voor viool* – uit hetzelfde jaar als het eerstgenoemd lied (1898) – werd door Julius Thornberg voorgedragen, ongetwijfeld geheel naar den wensch van Diepenbrock; maar toch zóó, dat 't scheen of de viool minder "toon" gaf dan anders. Dit vindt stellig ook zijn oorzaak in de eigenaardig zware instrumentatie, die de vioolstem wel eens totaal dekt of moeilijk verstaanbaar maakt; ook wint deze Hymne bij herhaald horen niet naar mij voorkomt (met piano wordt zij nu en dan gespeeld, en te Scheveningen hoorde ik haar eens met orkest); zij blijft op den duur niet boeien, omdat zij eigenlijk niet genoeg zegt in verhouding tot de gewichtigheid van haar breed geluid. Mevrouw Noordewier en het orkest zijn naar verdiensten gehuldigd, en Diepenbrock zelf kreeg een ovatie van langen duur en groote hartelijkheid!

Het Nieuws van den Dag (Dan. de Lange), 15 april 1910:

De medewerking van mevrouw Noordewier-Reddingius en Alphonse Diepenbrock aan den lessenaar maakte gisteravond het abonnementsconcert tot iets bijzonders. De Vierde symfonie van Mahler vormde het eerste deel, terwijl in het tweede de volgende werken van Diepenbrock werden uitgevoerd: *Lied der Spinnerin*, *Der Abend*, *Hymne an die Nacht* ("Gehoben ist der Stein"), voor sopraansolo met orkest, *Hymne voor viool en orkest*. [...] Wenden wij ons naar Diepenbrock's eigen werken. [...] *De Hymne voor viool en orkest* werd door den heer Thornberg met veel artisticeit weergegeven en het orkest deed de zeer weelderige partitie op 't voordeeligt uitkomen. Te ontkennen is 't niet, dat in dit soort van werken een programma, of althans eene aanduiding in woorden van de door den componist bedoelde intentiën aangenaam zou zijn. Zulk een instrumentaal werk wordt uitgesponnen met heffingen en dalingen, van tijd tot tijd meent men aan 't einde te zijn en dan wordt weder een der motieven opgenomen en in eene of andere richting voortgezet zonder dat de hoorder weet waarom. Er is eigenlijk geen reden om zulk een werk niet nog langer uit te spinnen, zoo min als men verwonderd zou zijn, indien het op sommige punten aanzienlijk werd verkort. Het is verleidelijk om maar voort te spinnen, maar van tijd tot tijd komt bij het luisteren de gedachte op, dat de meester zich toont in de beperking – eene waarheid die bij dit werk wel een weinig uit het oog verloren is. — Met groote belangstelling hebben wij alle deze werken gehoord en van veel hebben wij volop genoten. Vol geestdrift werden Diepenbrock en zijn vertolkers gehuldigd, het was een schoone avond, gewijd aan schoone kunst.

De Telegraaf (E.L.[iecken]), 15 april 1910:

't Eigenaardige overdadige dat Diepenbrock's gisteren gehoorde liederen den spontanen eenvoud ontnemt, schaadt m.i. ook zijn door Thornberg gespeelde *Hymne voor viool en orkest*. Ongetwijfeld een van die werken, die ge nooit... voor den eersten keer moet hooren. Maar ik betwijfel toch, of het geheel bij nadere kennismaking zal boeien. De kracht der vioolstem werd gisteren bijna voortdurend door de overmacht der logge, contrastlooze orkestpartij gebroken. Terwijl het Wagneriaansche motief, waarmee de violist de vijandige massa bevecht, en waaraan eindelijk de zege in een ietwat hollen koper-climax van de zijde van het orkest wordt gegund, in zijn streven naar hooger van weinig evolutionnaire kracht is... Maar "wo alles liebt, kann ich allein nicht hassen."

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([H.L. Berckenhoff]), 15 april 1910:

Het abonnementsconcert hedenavond werd gedirigeerd door Alf. Diepenbrock. Voor wie zijn liefde kent voor Mahler, was het geen verrassing, een symphonie van dezen componist op het programma te vinden: de blijmoedige Vierde, met in het finale de sopraansolo, vreugdestralend, met albasten reinheid en kinderlijke overgave voorgedragen door mevrouw Noordewier-Reddingius. [...] Haar eerste uitvoering beleefde dezen avond ook een hymne voor violsolo met orkestbegeleiding, een voor het instrument zeer “wirksam” geschreven en tot hooge expressie opgevoerde melodie, die minder door oorspronkelijke vinding treft, dan door de warme aandrift, die haar doorstuurt; een melodie echt passend aan het gepassioneerde karakter van Thornberg's violistentalent. Zij werd dan ook door hem op meesleepende wijze voorgedragen, en natuurlijk weder een symphonische orkestbehandeling vol kleur en beweging, misschien in sommige momenten, waarop [in] de viool de cantilene naar de diepte is verlegd, te donker gehouden, zoodat de solist moeite heeft zich te doen gelden. — Het concert was een succes voor uitvoerders en componist.

De Hofstad (I.L. [= Ida Lüning]), 15 april 1910:

Ofschoon het onze gewoonte niet is, de concerten *te Amsterdam* in ons kunstoverzicht te bespreken, wil ik toch gaarne iets zeggen over het concert van l.l. Donderdag, tot bijwoning waarvan de dirigent mij vriendelijk uitnoodigde. Het was een zeer belangrijk concert, waarvan het 1e deel aan Mahlers Vierde symfonie gewijd was, het 2de deel aan werken van Diepenbrock, waaronder twee noviteiten: een hymne voor violsolo en 2 liederen voor sopraan terwijl de meermalen gehoorde sopraan-*Hymne an die Nacht* (“Gehoben ist der Stein”), alles met orkestbegeleiding, het slot vormde. — Mahler's Vierde was voor mij een openbaring. [...] Er kon geen homogener werk volgen op deze symphonie dan dat van Diepenbrock, welke componist zich geheel in dezelfde aetherische sferen beweegt. [...] Het minst gelukkig openbaarde de componist zich in de *Hymne voor viool*, eveneens voor 't eerst in 't Concertgebouw uitgevoerd. Het telkens herhaald motief der violsolo, even vele malen door de begeleiding overgenomen zoekt, onrustig tastend, en niet genoeg “sich abhebbend” tegen het orkestrale deel naar een oplossing, die het pas in de afsluiting vindt. — Den componist werd aan 't eind van den mooien avond een warme ovatie gebracht.

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 15 april 1910:

Alphons Diepenbrock is een fanatiek Mahlervereerder en haast elk programma van het eenigste concert, dat hij zoo ongeveer jaarlijks dirigeert, is voor de helft gewijd aan dien componist. Het was dezen keer Gustav Mahlers Vierde symfonie. [...] Het overige gedeelte van den avond was gewijd aan werken van Diepenbrock: Twee liederen van Clemens Brentano, eene *Hymne voor viool met orkest*-begeleiding en een van Novalis' *Hymnen an die Nacht* (“Gehoben ist der Stein”). In de liederen voor sopraan met orkest en in de viool-hymne, maakten wij voor het eerst kennis met drie nieuwe uitingen van Diepenbrock's krachtig muzikaal talent (ofschoon de *Hymne voor viool* reeds bekend werd door haar arrangement voor viool en piano). [...]— De *Hymne voor viool en orkest*-begeleiding, de *Hymne an die Nacht* “Gehoben ist der Stein/ Die Menschheit ist erstanden”, behooren tot die werken welke ons Alphons Diepenbrock in zijn mateloozen innerlijken rijkdom, het klaarst, overtuigendst en imposantst, voor het geestesoog brengen. Zijn stem spreekt hartstochtelijk, 't gebaren gaat koninklijk. Hij staat boven 't geringe leven, doch doorstrijdt dag aan dag zijn drukkende lasten. Hij spreekt innig en weidsch; hij is mensch en koning. Van muzikaal standpunt beschouwd is het hoofdthema der violhymne een meesterstukje, rijk aan melodie, groot en schril van plastiek, onvergetelijk wien het eens in de ooren klonk. — Dit abonnementsconcert behoort tot de allerbelangrijkste van het seizoen. Drie solisten als Alphons Diepenbrock, wiens directie sprak van een dwingende wilskracht en onweerstaanbare suggestie, welke den geboren dirigent

verrieden, Julius Thornberg, die de vioolhymne speelde met hartstochtelijkheid en grootschen geest, die meesleepten, en mevrouw Noordewier-Reddingius die de uiterst zwaar te zingen vocaal-partij uitvoerde met alles beheerschende techniek en verrukkelijk geluid, zal men zelden bij elkaar vinden. — De zaal was goed bezet; het comediespelletje van kransengeverij bleef Goddank achterwege, het applaus was er te hartelijker om en steeg bij het einde van den avond tot een ovatie, welke den grooten meester Alphons Diepenbrock, die zoo weinig met het uiterlijke muziekleven onzer stad heeft uit te staan, een blijvende vreugde moet zijn.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), 17 april 1910:

Met de leiding van het laatste abonnementsconcert in het Concertgebouw was de heer Diepenbrock belast. Evenals een drietal jaren geleden had hij Mahler's Vierde symfonie gekozen als programmanummer voor het eerste deel. [...] En toch was niet de symphonie van Mahler de groote aantrekkelijkheid van het programma, maar veeleer de werken van Diepenbrock zelf. [...] De *Hymne voor viool en orkest* beleefde toch wel niet haar eerste uitvoering, gelijk het programma aangaf? Ik meen dat de heer Louis Zimmermann, aan wien zij is opgedragen, haar reeds vroeger gespeeld heeft. Ook deze Hymne is in zekeren zin in strophen of vrijen variatievorm gecomponeerd. Een mooi pathetisch thema ligt er aan ten grondslag; trouwens het geheele stuk is vervuld van een edel pathos, dat zijn invloed op den toehoorder ook in ruime mate doet gevoelen. Eén ding is jammer, n.l. dat de overigens zoo mooie en kleurrijke orchest-bewerking de solo-partij ietwat in de verdrukking doet geraken, waartoe nog meer bijdraagt de herhaaldelijk lage ligging van het solo-instrument. De heer Julius Thornberg speelde het stuk op echt degelijke, artistieke wijze en verwierf er zich veel bijval mede.

12 sep 1912   Uitvoering in het Concertgebouw te Amsterdam van de Suite uit de muziek bij *Marsyas, of De betooverde bron, Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied, Den uil, de Hymne voor viool en orkest, Voorspel, Simeons lofzang* en slotscène van *Gysbreght van Aemstel* en de *Hymne aan Rembrandt*. Medewerkenden zijn: Aaltje Noordewier-Reddingius, Pauline de Haan-Manifarges, Jac. van Kempen, Gerard Zalsman, Louis Zimmermann, Willem Royaards, een vrouwenkoor en het Concertgebouw-Orkest onder leiding van Willem Mengelberg.

Algemeen Handelsblad ([W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 13 september 1912:

Het is een gelukkige gedachte van de directie van het Concertgebouw geweest een ganschen avond aan Diepenbrock's kunst te wijden. Een avond met Diepenbrock, een der belangrijkste persoonlijkheden van ons hedendaagsch muziekleven, laat dieper indruk na dan een muziekfeest, dat te veel vereenigen wil en waaruit de bijzondere figuren niet helder kunnen te voorschijn treden. — Diepenbrock verovert ons niet stormenderhand; zijn muziek is de klare spiegel van zijn geest, hij veel heeft nagedacht en veel heeft overwogen. Zijn werk is geboren uit een overtuiging en die overtuiging is weer het resultaat van rustige beschouwing. Diepenbrock kent zeer zeker de inspiratie (hoe zou kunst zonder inspiratie mogelijk zijn?), doch in die inspiratie is nog dikwijls een zekere gedwongenheid, waardoor zij niet tot volkomen vrijheid geraakt. Diepenbrock's inspiratie heeft niet de kracht om hem tot een dramatische schepping te voeren. [...] In de *hymne* voor viool met orkestbegeleiding ontroert ons de zingende vioolklank maar de melodie is mij wat te lang uitgesponnen, waardoor het werk geen climax heeft. Zimmermann speelde de *hymne* gevoelig, men verlangde slechts nu en dan een wat volleren toon. [...] Mengelberg's leiding ten slotte gaf aan het orkestspel de groote kracht en den zuiveren stijl. Wij zijn zeer dankbaar voor dezen schoonen avond, dien wij ons lang zullen herinneren.”

De Telegraaf (L.v.G.[igch] Jr.), 13 september 1912:

Dit concert, ter eere van Diepenbrock's vijftigsten verjaardag gegeven, heeft eens te meer de buitengewone gaven van dezen componist aangetoond. Wel was voorzichtig voor groote afwisseling gezorgd – orkest, solo-zang, viool-solo, koor – doch hoevele componisten, zelfs beroemde, zijn er, die een geheelen avond met hun eigen muziek kunnen boeien? Diepenbrock, die dat ongetwijfeld wèl kan, is reeds daarom een merkwaardig componist, wiens beteekenis verder gaat dan door chauvinisme geëischt nationaliteitsgevoel. Inderdaad is Diepenbrock géén Nederlandsch, doch een universeel kunstenaar. En vooral een sterke persoonlijkheid. Weinigen misschien van onze Nederlandsche componisten stonden onder zóó sterken invloed van anderen, en toch bleef Diepenbrock, al Wagnerde, Mahlerde of Debussy'ste hij nòg zoo zeer, steeds zichzelf. Een voorname, hooge muzikaliteit voor mystiek en literaire schoonheid onderscheidt hem en belet tevens contact met het gróóte publiek. Toch heeft datzelfde groote publiek hem gisteren een warme, erkentelijke ovatie gebracht: een waarachtig kunstenaar onderwerpt het publiek aan zich en dat heeft Diepenbrock bijna gedaan; men erkent een belangrijke figuur in hem, een voor ons geestesleven buitengewonen factor. — Intusschen heeft het uitgevoerd programma vooral weer twee dingen bewezen: dat Diepenbrock zich zelf bleef en toch een groote evolutie doormaakte en dat er sterke verschillen in de waarde zijner werken is. Mij is hij het liefst in het instrumentale. De zangstem is voor Diepenbrock slechts een instrument als elk ander, de eigenaardigheden er van erkent hij wel, doch doorvoelt ze niet. Het is altijd de orkest-partij, die in zijn groote zangwerken de meeste aandacht vraagt. [...] Maar meer, veel meer genoot ik van de instrumentale muziek. Het begon met een *hymne* voor viool en orkest, een ouder werk reeds, doch dat nog slechts zelden uitgevoerd is. Het is een zang vol hartstocht, overzichtelijk in zijn bewerking van het mooie hoofdthema, en, hoewel als een onverbreekbaar geheel met het orkest gedacht dankbaar voor den solist. Zonder ik enkele tè felle koper-uitbarstingen uit, dan is de verhouding tusschen beide prachtig getroffen. Een aantrekkelijk, zuiver-muzikaal werk, dat door Louis Zimmermann buitengewoon mooi gespeeld is. Warm, vol passie klonk zijn toon en we voelden welk een liefde hij-zelf voor dit werk moet hebben. Trouwens ook de belangrijke solo in *Marsyas* trok door de warme voordracht.

Nieuwe Rotterdamse Courant ([S.A.M. Bottenheim]), 13 september 1912:

Schitterend geslaagd is het feestconcert ter eere van Diepenbrock. Het publiek, dat in grooten getale was op gekomen, is tot zeldzame geestdrift bewogen en heeft den kunstenaar voor de pauze eene hartelijke ovatie bereid, eene ovatie, welke zich aan het einde na den verheffenden zang van mevrouw Noordewier in de Hymne aan Rembrandt herhaalde. Het programma, in zijn samenstelling rijk aan afwisseling, was er op berekend de veelzijdigheid van den toondichter te belichten [...] De heer Zimmermann heeft met zangerigheid en fraaien toon de *Hymne voor viool* onder begeleiding van het orkest weergegeven en daarmee ook niet weinig tot het succes van den avond bijgedragen. [...] Last not least valt te herdenken de leider van het concert, Mengelberg, dien men wel als metteur-en-scène van dezen uitnemend geslaagden avond mag beschouwen. Hoe heeft hij zich voor het werk van zijn vriend uitgesloofd, maar welk een schitterend resultaat is er dan ook te constateeren geweest! Na afloop van het concert is Diepenbrock, die voor de pauze een zestal fraaie bloemstukken in ontvangst had te nemen, door een comité van kunstvrienden, uit wier naam de voorzitter van het Concertgebouw-bestuur, mr R. Van Rees, het woord voerde, op recht hartelijke wijze gehuldigd.

Het Vaderland (Th. D. [= Balthazar Verhagen]), 13 september 1912:

[...] Eene objectief-critische studie, met aantooning van de muziek-wetenschappelijke waarde zijner kunst, van haar samenhang met anderere vormen, van hare ontwikkeling tot eene geheel persoonlijke kunst, van wat daarin nieuw is en wellicht alle hedendaagsche muziek voorbij streeft, wie zou in staat

zijn, zulk eene studie te schrijven? Een dagbladartikel is daarvoor niet de aangewezen plaats en ook overigens willen wij eerlijk verklaren dat zulk eene taak onze kracht te boven zou gaan. Maar wel kunnen wij in algemeene termen getuigen van hetgeen ons in die muziek zoo zeldzaam dierbaar is, waarom wij haar bewonderen en liefhebben: dat zijn de innige bezieling van zijn melos en de hooge adel van Diepenbrocks geest, een geest, die de levenwekkende schoonheids-elementen van alle cultuurperiodes schijnt te omvatten. — Diepenbrock is een classicus en heeft nog wel heel wat meer dan de antieke cultuur alleen in het hoofd. — Wie hem deswege echter een “letterkundige” noemen – een woord, dat maar al te spoedig synoniem is met vereerder van het woord-an-sich, de doode letter – doen hem daarmee groot onrecht. Is die letterkundige veelzijdigheid ongetwijfeld van heilzamen invloed op zijne muziek, aan den anderen kant heeft hij juist de letterkunde van zijn muzikalen geest doordrenkt, waardoor het hem mogelijk wordt, tot in de onvergankelijk-levende kern van de heerlijkste producten der wereldliteratuur door te dringen en iedere cultuurperiode in haar innerlijkste karakter te doorgronden en tot bewustheid te brengen. [...] Het opende met de *Hymne* voor viool, die voor eenige jaren door Annie de Jong in 't Kurhaus is geïntroduceerd en later eens door Thornberg met orkest werd gespeeld. Tegen deze innerlijk sterk gepassioneerde muziek, dit bijkans voortdurend forte en strenue in de breede melodie bleek de concertmeester Zimmerman (aan wien het werk is opgedragen), meesterlijk opgewassen. Hij speelde de *Hymne* met prachtig breeden streek, met groote toongeving, met gloed en overtuiging en maakte er een diepen indruk mede. [...] Wij hebben den tijd gekend, dat zijne werken onbegrepen, ongewaardeerd aan de ooren voorbij ruischten. In Amsterdam is de kentering gekomen. Den geheelen avond was het publiek geëlectriseerd door de suggestie, die er van zijne werken uitgaat, en het heeft hem gevierd en toegejubeld, onder bloemen en kransen bedolven met eene gulheid en spontaniteit, die dezen avond voor den jubilaris onvergetelijk, voor ons tot een zeer gedenkwaardig feit in de geschiedenis van ons muzikleven maakten. — Amsterdam is voorgegaan. Zou Den Haag volgen?

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 14 september 1912:

Alphons Diepenbrock is den tweeden September vijftig jaar geworden, en men vierde dit jubileum Donderdagavond in het Concertgebouw. Er was een programma samengesteld uit het werk van den meester, en al bevatte het niet de composities, welke het meest bewonderd worden, al gaf het geen overzicht, al was het zelfs een weinig stijlloos, (wat we nader zullen verklaren) de uitvoering beteekent een nieuwe overwinning voor de kunst van Diepenbrock. — Zeker is het jammer dat men dezen avond zoo weinig te hooren kreeg van Diepenbrock als vocaal-componist. Want de muziek, die van het woord uitgaat heeft deze meester hooger gesteld dan de instrumentale kunst, er zich ook voornamelijk op toegelegd en daarin het schoonste vertolkt wat er in hem omging. Daarom schreven we boven dat het programma geen overzicht gaf. En het schijnt ons wat stijlloos omdat men niet genoeg rekening hield met het wezenlijke verschil dat men opmerkt tusschen Diepenbrock's eerste periode, welke den Duitschen stijl en de donkere kleur zeer na staat en zijn tweede periode, waarin hij zich uitdrukkelijk richt naar het meer bloeiende sentiment en het zangeriger coloriet van de Latijnsche ziel. Zonder twijfel is de *hymne voor viool en orkest* een wonderbare en meeslepene compositie, zoo ze klankvoller en met juichender bezieling wordt voorgedragen door Louis Zimmermann, die haar nu slechts technisch benaderde, zij is ook licht en klaar bearbeid, maar iets onomschrijfbaars scheidt dit werk reeds van het middeleeuwsch *bruiloftslied*, en de afstand tusschen dat gedicht in tonen en de *Marsyas*-suite is reeds bijna onherkenbaar. Maar misschien beoordeelt men dit over vijftwintig jaren anders, wanneer de psyche en de muziek van Diepenbrock gemeenzamer zijn geworden voor deze eeuw. [...]

De Amsterdammer (I.L.[iecken]), 14 september 1912:

Behalve deze kwartetten bracht het program de *Hymne* voor viool, de *Marsyas*-muziek en als nieuw voor mij het Voorspel, Simeonsgezag door Zalsman, en de slot-scène uit *Vondels Gijsbrecht* door Royaards voorgedragen. [...] Een prachtige slot-apotheose vormde de *Hymne aan Rembrandt*, geïnspireerd door het gedicht van P.H. van Moerkerken, breed opgezet in episch-heroïsch stijl, door mevr. Noordewier met veel toewijding en warmte voorgedragen. — Is dit Diepenbrock's laatste werk, hoeveel geconcentreerder, hoeveel zuiverder geïnspireerd gaf hij zich daarin dan, dan in de *Vioolhymne* (een jeugdwerk?)

[herkomst niet achterhaald] (M.D.), september 1912:

[...] de *hymne* voor viool met orkestbegeleiding, door den heer Zimmermann met weelderige voordracht gespeeld [...].

Caecilia (v.M. [= S. van Milligen]), oktober 1912:

[...] de bekende *Hymne* voor viool met orkestbegeleiding, schitterend gespeeld door onzen concertmeester Louis Zimmermann [...].

29 dec 1912   Uitvoering van de *Hymne voor viool en orkest* in het Concertgebouw te Amsterdam door Louis Zimmermann met begeleiding van het Concertgebouw-Orkest onder leiding van Willem Mengelberg. Voorts worden werken uitgevoerd van Bach (Suite in b), Wagner (*Faust*-ouverture) en Schubert (symfonie in C).

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 29 december 1912:

Messaert is vervangen door Louis Zimmermann, die de *Vioolhymne* speelde van Alphons Diepenbrock. Van nature resonanceert Zimmermann's toon wat schraal en soms twijfelt men er aan of hij in deze hymne wel iets meer ziet dan een compositie voor viool. Zimmermann kan bovendien uitstekend werken zonder de energieke voortstuwing van inspiratie of enthousiasme, hij staat even ver van het Hongaarsche als van het Latijnsche temperament. Doch de wijze waarop zijne briljante techniek en even briljante routine hem altijd ter hulp ijlt is zeer achtenswaardig. Of hij zijne hoorders daarmee ooit gelukkig maakt is een nuttelooze vraag bij zoo briljante reproducties als van den heer Zimmermann. Even moeilijk als Diepenbrock voor zang schrijft, even moeilijk schrijft hij hier voor viool, in technisch opzicht reeds en meer nog in psychisch, wat ten dezen tijde zwaarder weegt. De techniek van Zimmermann is buitengewoon schitterend en mag altijd toegejuicht worden, maar, hoe gaarne we prijzen bij muziek van Diepenbrock, welke zoo zelden wordt opgevoerd en zulke hinderpalen biedt, moet dit werk, van een meester, die zelf nooit tweemaal hetzelfde tempo neemt, die het daemonische in zijn ware beteekenis altijd heeft nagestreefd en vereerd, wiens muziek door het bloeiende, mysterieuse, overal ontluikende en suggestieve tevens van "tempo rubato" en daemonische voordracht, hartstocht, bezieling en willekeur, doch willekeur van een ongeweten en kosmische eenheid, moet dit werk altijd worden voorgedragen als een rythmenloos? Wij bewonderen de vaardigheid van den heer Zimmermann en met de noodige hoogachting vestigen we daarom zijne aandacht op deze hoedanigheden, die de muziek van alle meesters bezit. Men kan ze met niet genoeg onderdanigheid, liefde, vereering en eerbied naderen.

10 mei 1914   Uitvoering van de *Hymne voor viool en orkest* in het Concertgebouw te Amsterdam door Henriette J. Metz met begeleiding van het Concertgebouw-Orkest onder leiding van Cornelis Dopper. Voorts werken van Mozart (ouverture *Entführung*), Haydn (vioolconcert), Mahler (langzame delen uit de Tweede, Vijfde en Zevende symfonie).

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([S.A.M. Bottenheim]), 11 mei 1914:

Later op den middag gaf mejuffrouw Metz nog een schoone vertolking van de bekende *hymne* van Alphons Diepenbrock. Het jubelende in dit werk zou men wellicht iets krachtiger tot uitdrukking gewenscht hebben, maar over het algemeen was toch ook deze praestatie zeer te loven.

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 12 mei 1914:

De jeugdige violiste overwon in de *Hymne* van Diepenbrock de moeilijkheden met glans, hield haar solostem tusschen de golvingen der wat zwaar bewerkte orkestratie dapper stand, en onze belangstelling vast, al vermocht zij in haar vioolzang niet den warmen, den hartstochtelijken toon te doen stralen die ons treffen zou. De dirigent had trouwens de rhytmiek meer kunnen schakeeren. Zonder wat romantischen gloed is de monotonie moeilijk te vermijden.

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 12 mei 1914:

Wij hoorden gisteren de *Vioolhymne* van Diepenbrock op eene andere wijze spelen, dan wij gewoon zijn. Terwijl Louis Zimmermann haar weergeeft in een bijna voortdurend, groot animato, speelde Mej. Metz, de soliste dezer uitvoering, het werk in eene onophoudelijke rust. De voorkeur naar een van deze twee zal wel altijd relatief en persoonlijk blijven, daarom leggen wij geen nadruk op onze meerdere genegenheid voor de visie van Zimmermann. Maar Mej. Metz scheen deze muziek pas eenigszins te kunnen benaderen in de tweede helft, na den *pensieroso*. — Het begin werd gespeeld zonder relief, op één plan en er was geen psychisch verschil tusschen den inzet en het thema der g-snaar, dat het in-zich-zelf-treden schijnt te verklanken der exaltatie van de eerste melodie; dit *recueillement*, dat later van gedaante wisselt en loutere jubel wordt, met eene vage nabijheid van smart. Die tweede helft was gelukkig vrijer en bewogener. Toch verheugden wij ons over de passie waarmee Cornelis Dopper de overstelpende orchestrale tutti deed resonneeren en de vurigheid der soliste heeft ons dus niet bevredigd; de verrukking van het fortissimo stond waarlijk alleen. Mej. Metz' techniek is zeer aanzienlijk, doch wij geloven niet, dat de jonge violiste reeds over het vak heen is. — Dit maakt het aanhooren van klassieke werken, wier eerbiedige eenvoud alle hulpmiddelen versmaadde, dikwijls tot een pijniging, doch hoewel de moderne kunstenaars elke leegheid der executanten schijnen te hebben willen vermijden met koninklijke apparaten, zijn er altijd keerpunten in hunne muziek, welke zonder het interieure accent niet geruststellen. Bij Diepenbrock zijn deze passages zeer talrijk, omdat hij een der weinige componisten van dezen tijd is, die de ziel der muziek hare ingeboren melodische taal liet. — Wij stellen sinds lang voorop, dat zijne werken zeer zelden worden uitgevoerd met het accent, dat zij vragen. Wij herhalen het en eveneens, dat deze muziek toch altijd boeit en zelfs meesleept wegens haar meervoudigen, innerlijken rijkdom. Want het orkest op zich zelf ontvouwt een schat van klanken en het orkest was onder Doppers leiding eene verrassing.